

1.3.3 Platobné systémy a platobné služby

Platobným systémom sa rozumie systém, ktorý zabezpečuje vykonávanie príkazov na základe zmluvy uzatvorenej medzi účastníkmi platobného systému a spoločných pravidiel ustanovených zákonom o platobných službách a podľa spoločných pravidiel a postupov vydaných prevádzkovateľom platobného systému pre prevádzkovanie platobného systému.²³ Národná banka Slovenska prevádzkuje od vstupu do eurozóny komponent systému TARGET2 ako platobný systém TARGET2-SK.²⁴ Pre oblasť platobných služieb hrajú dôležitú úlohu predovšetkým nasledovné nariadenia: nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 924/2009 zo 16. septembra 2009 o cezhraničných platbách v Spoločenstve, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 2560/2001 (Ú. v. EÚ L 266, 9. 10. 2009), nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 2015/847 z 20. mája 2015 o údajoch sprevádzajúcich prevody finančných prostriedkov, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1781/2006 (Ú. v. EÚ L 141, 5. 6. 2015), nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 2015/751 z 29. apríla 2015 o výmenných poplatkoch za platobné transakcie viazané na kartu (Ú. v. EÚ L 123, 19. 5. 2015).

1.3.4 Štatistika

Národná banka Slovenska metodicky pripravuje, zbiera, zostavuje a zverejňuje širokú škálu štatistík, ktoré slúžia na zabezpečenie výkonu jednotnej menovej politiky eurozóny, stability finančného systému Slovenskej republiky, iných činností Európskeho systému centrálnych bánk (ESCB), Európskeho výboru pre systémové riziká (ESRB), Eurostatu, Banky pre medzinárodné zúčtovanie (BIS) a iných medzinárodných inštitúcií.²⁵ Pre dohliadané subjekty finančného trhu ustanovuje najmä sekundárna legislatíva povinnosť zberu a zasielania vybraných údajov Národnej banke Slovenska (napr. [opatrenie Národnej banky Slovenska z 2. septembra 2014 č. 18/2014 o predkladaní výkazu správcovskou spoločnosťou za podielový fond alebo podfond na štatistické účely](#)).

²³ Porovnaj § 45 ods. 1 zákona o platobných službách.

²⁴ Výročná správa Národnej banky Slovenska 2016, s. 42. Dostupné na https://www.nbs.sk/_img/Documents/_Publikacie/Vyrocnasprava/protected/VSNBS16.pdf.

²⁵ Výročná správa Národnej banky Slovenska 2016, s. 47. Dostupné na https://www.nbs.sk/_img/Documents/_Publikacie/Vyrocnasprava/protected/VSNBS16.pdf.

1.3.5 Národná banka Slovenska a jej legislatívna činnosť

Osobitné postavenie Národnej banky Slovenska sa odzrkadľuje, okrem iného, aj v jej oprávnení predkladať vláde Slovenskej republiky návrhy zákonov v oblasti peňažného obehu.²⁶ Taktiež v spolupráci s Ministerstvom financií Slovenskej republiky predkladá vláde Slovenskej republiky návrhy zákonov v oblasti devízových vzťahov, platobných systémov a poskytovania platobných služieb a finančného trhu vrátane bankovníctva a postavenia a pôsobnosti Národnej banky Slovenska.²⁷ Opodstatnenie má aj vydávanie sekundárnej legislatívy, kde Národná banka Slovenska na základe zákonných splnomocnení vydáva predovšetkým opatrenia. Tieto vykonávajú ustanovenia zákonov; v oblasti finančného trhu týmto spôsobom prispievajú k usmerňovaniu subjektov a zvyšovaniu právnej istoty.

1.3.6 Dohľad nad finančným trhom

K 1. januáru 2006 došlo k zrušeniu Úradu pre finančný trh a jeho pôsobnosť prešla na Národnú banku Slovenska, ktorá od tohto dátumu vykonáva integrovaný dohľad nad finančným trhom v Slovenskej republike.²⁸ Banková rada Národnej banky Slovenska zabezpečila v Národnej banke Slovenska zriadenie organizačného útvaru na plnenie vymedzených úloh pri dohľade nad dohliadateľnými subjektmi, ktorým sa stal útvar dohľadu nad finančným trhom Národnej banky Slovenska. Tento je *ex lege* povinný:

- vykonávať dohľad na mieste,
- vykonávať dohľad na diaľku,
- vykonávať ochranu finančných spotrebiteľov,
- uskutočňovať konanie a rozhodovanie v prvom stupni, ak zákon o dohľade nad FT alebo osobitný zákon neustanovuje inak,

²⁶ Porovnaj § 30 ods. 1 zákona o NBS.

²⁷ Porovnaj § 30 ods. 2 zákona o NBS.

²⁸ Do 31. 12. 2005 pojednávalo § 36 zákona o NBS o tom, že Národná banka Slovenska vykonáva dohľad nad bezpečným fungovaním bankového systému a nad bankami, nad Fondom ochrany vkladov a nad ďalšími osobami a nad skupinami subjektov, ak tak ustanoví osobitný zákon. Zjednodušene môžeme povedať, že integrácia spočíva v tom, že Úrad pre finančný trh, do ktorého pôsobnosti spadal výkon dohľadu nad poisťovníctvom, kapitálovým trhom a dôchodkovým sporením, bol zrušený a novou autoritou sa stala Národná banka Slovenska, t. j. že dohľad nad bankovými aj nebankovými sektormi bol zlúčený „pod jednu strechu“.

- pripravovať podľa pravidiel určených Bankovou radou Národnej banky Slovenska návrhy na reguláciu finančného trhu, ktorými sa rozumejú návrhy všeobecne záväzných právnych predpisov Národnej banky Slovenska na vykonanie tohto zákona a osobitných zákonov v oblasti finančného trhu, ak to ustanovujú tieto zákony, najmä návrhy na ustanovovanie pravidiel obozretného podnikania, pravidiel bezpečnej prevádzky a ďalších požiadaviek na podnikanie dohliadaných subjektov,
- plniť ďalšie úlohy zverené Národnej banke Slovenska pri dohľade nad finančným trhom, ak ich plnenie nepatrí do pôsobnosti iných organizačných útvarov alebo orgánov Národnej banky Slovenska.²⁹

1.3.7 Medzinárodné vzťahy a spolupráca v rámci EÚ

Národná banka Slovenska je ako integrovaný orgán dohľadu zapojená do činností mnohých významných inštitúcií a orgánov na medzinárodnej úrovni a v rámci EÚ vo všetkých troch základných sektoroch finančného trhu – bankovníctvo, poisťovníctvo a kapitálový trh. Spolupráca na medzinárodnej úrovni prebieha rôznymi spôsobmi a jej cieľom je najmä podporovať výmenu informácií medzi jednotlivými orgánmi dohľadu. Výmenu informácií preto môžeme v tomto kontexte vnímať v širšom slova zmysle prostredníctvom rôznych pracovných skupín špecializujúcich sa na vybrané aspekty finančného trhu, organizovanie konferencií a odborných seminárov až po informácie v užšom slova zmysle, ktoré sú nevyhnutné pre konanie vo veciach dohľadu. Konaní, v ktorých je potrebné získať informácie o činnostiach právnických alebo fyzických osôb od zahraničných orgánov dohľadu, každým rokom pribúda. Táto skutočnosť je daná najmä stále hlbšie prepojeným globálnym finančným systémom. Tento kľúčový mechanizmus efektívnej výmeny informácií zastrešujú viaceré orgány a inštitúcie na medzinárodnej a európskej úrovni.

a) Medzinárodné vzťahy

Na medzinárodnej úrovni sa Národná banka Slovenska aktívne zapája do činností Medzinárodného menového fondu (*International Monetary Fund*), Svetovej banky (*World Bank*), Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (*Organisation for Economic Cooperation and Development*), Európskej banky pre obnovu a rozvoj (*European Bank for Reconstruction and Development*).

²⁹ Porovnaj § 5 ods. 1 zákona o dohľade nad FT.

Ďalej Národná banka Slovenska participuje v medzinárodných organizáciách zameriavajúcich sa na jednotlivé sektory finančného trhu, medzi ktoré patrí pre oblasť bankovníctva Banka pre medzinárodné zúčtovanie (*Bank for International Settlements*), pre oblasť kapitálových trhov Medzinárodná organizácia komisií pre cenné papiere (*International Organisation of Securities Commissions*), pre oblasť poisťovníctva Medzinárodná asociácia orgánov dohľadu v poisťovníctve (*International Association of Insurance Supervisors*) a pre oblasť dôchodkového sporenia Medzinárodná organizácia orgánov dohľadu nad dôchodkovým sporením (*International Organisation of Pension Supervisors*).

Z hľadiska výmeny informácií v konaniach vo veciach dohľadu zohrávajú v medzinárodnom prostredí zásadnú úlohu tzv. Memorandá o porozumení (*Memorandum of Understanding*), ktorých cieľom je podporovať efektívnu výmenu informácií medzi orgánmi dohľadu po celom svete. Národná banka Slovenska je signatárom napríklad Viacstranného memoranda o porozumení v rámci Medzinárodnej organizácie komisií pre cenné papiere³⁰ alebo Viacstranného memoranda o porozumení v rámci Medzinárodnej asociácie orgánov dohľadu v poisťovníctve.³¹ Vynútiteľnosť týchto memoránd je prirodzene slabá. Predpokladá sa však, že signatári majú záujem na efektívnej kooperácii a vynaložia všetko úsilie pri výmene informácií so zahraničným orgánom dohľadu.

Národná banka Slovenska sa v rámci medzinárodných vzťahov zapája aj do programov technickej pomoci. Táto sa spravidla realizuje formou seminárov, v ktorých vybraní zamestnanci Národnej banky Slovenska školia pracovníkov centrálnej banky participujúcej na programe. Ako príklad uvádzame zapojenie sa Národnej banky Slovenska do programu technickej pomoci centrálnym bankám Ukrajiny a Bieloruska.³²

b) Spolupráca v rámci EÚ

Vstup Slovenskej republiky do Európskej únie so sebou priniesol aj členstvo vo viacerých európskych inštitúciách a orgánoch zaoberajúcich sa

³⁰ International Organisation of Securities Commission. Multilateral Memorandum of Understanding Concerning Consultation and Cooperation and the Exchange of Information. Dostupné na: <https://www.iosco.org/library/pubdocs/pdf/IOSCOPD386.pdf>.

³¹ International Association of Insurance Supervisors. IAIS Multilateral Memorandum of Understanding on Cooperation and Information Exchange. Dostupné na: <https://www.iaisweb.org/page/supervisory-material/mmuou>.

³² Výročná správa Národnej banky Slovenska 2016, s. 55. Dostupné na https://www.nbs.sk/_img/Documents/_Publikacie/Vyrocnasprava/protected/VSNBS16.pdf.

finančným trhom, ktorých význam podstatne vzrástol v pokrízových rokoch. Základy súčasnej podoby finančnej integrácie v Európskej únii boli položené v tzv. De Larosiérovej správe³³, ktorej cieľom bolo, okrem iného, navrhnúť novú organizáciu dohľadu nad finančným trhom v rámci EÚ ako reakciu na finančnú krízu.

Nová štruktúra Európskeho systému finančného dohľadu (*European System of Financial Supervisors*) je v zásade rozdelená do dvoch rovín. Tou prvou je funkčné rozdelenie dohľadu nad finančným trhom na bankovníctvo, poisťovníctvo a kapitálový trh. Tým druhým je rozdelenie na makroprudenciálny dohľad týkajúci sa predovšetkým regulácie a dohľadu nad celým finančným systémom ako celkom a ochranou finančného trhu pred systematickým rizikom a mikroprudenciálny dohľad, ktorého cieľom je dohľad a regulácia nad činnosťou jednotlivých subjektov finančného trhu so špecifickým zameraním sa na ich solventnosť, pôsobenie na finančnom trhu a konania vo vzťahu ku klientom. Od Európskeho systému finančného dohľadu je potrebné odlíšiť Európsky systém centrálnych bánk (*European System of Central Banks*), ktorý tvoria centrálné banky všetkých členských krajín EÚ a Eurosystem, ktorý tvoria iba členské štáty so zavedenou menou euro a Európska centrálna banka. Súčasťou Eurosystemu sa Národná banka Slovenska stala prijatím eura 1. januára 2009 a jeho úlohou je primárne udržiavať cenovú stabilitu.

Z inštitucionálneho hľadiska je zaujímavé spomenúť, že De Larosiérova správa uvádza, že dohľad nad finančným trhom nemá byť prenesený na Európsku centrálnu banku, pretože by to mohlo narúšať jej hlavný cieľ, ktorým je monetárna politika (toto bolo neskôr čiastočne porušené vytvorením Bankovej únie). Preto sa v rámci makroprudenciálneho dohľadu vytvoril Európsky výbor pre systémové riziká (*European Systemic Risk Board*)³⁴ a na úrovni mikroprudenciálneho dohľadu sa vytvorili tri Európske orgány dohľadu (*European Supervisory Authorities*), ktorými sú Európsky orgán pre cenné papiere a trhy (*European Securities and Markets Authority*)³⁵, Európsky orgán pre bankovníctvo

³³ Dostupné na: http://ec.europa.eu/internal_market/finances/docs/de_larosiere_report_en.pdf.

³⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1092/2010 z 24. novembra 2010 o makroprudenciálnom dohlade Európskej únie nad finančným systémom a o zriadení Európskeho výboru pre systémové riziká (Ú v. EÚ L 331, 15. 12. 2010).

³⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1095/2010 z 24. novembra 2010, ktorým sa zriaďuje Európsky orgán dohľadu (Európsky orgán pre cenné papiere a trhy) a ktorým sa mení a dopĺňa rozhodnutie č. 716/2009/ES a zrušuje rozhodnutie Komisie 2009/77/ES (Ú v. EÚ L 331, 15. 12. 2010).

(*European Banking Authority*)³⁶ a Európsky orgán pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov (*European Insurance and Occupational Pensions Authority*)³⁷. Napriek vytvoreniu európskych orgánov dohľadu stále zostávajú národné orgány dohľadu kľúčovým článkom pri účinnej regulácii a dohľade finančného trhu.

V prípade výmeny informácií potrebných napríklad v konaní vo veciach dohľadu ustanovuje úničné právo priamo povinnosť spolupracovať buď s európskymi orgánmi dohľadu, alebo s orgánmi dohľadu v rámci EÚ.³⁸ Európske orgány dohľady v týchto prípadoch podporujú alebo sprostredkujú výmenu informácií medzi jednotlivými orgánmi dohľadu v rámci EÚ, pričom v prípade neplnenia tejto povinnosti majú možnosť začať voči konkrétnemu orgánu dohľadu konanie vo veci porušenia úničného práva.

Osobitný vývoj zaznamenal bankový sektor. Bankovníctvo patrí medzi najviac regulované sektory a jeho význam ukázala aj finančná kríza v roku 2008, ktorá začala v bankovom sektore a postupne prerástla do globálnej ekonomickej krízy, ktorá potom v niektorých krajinách prerástla v dodnes trvajúcu fiškálnu krízu.³⁹ Pod vplyvom pretrvávajúcej finančnej a hospodárskej krízy európske inštitúcie v polovici roka 2012 navrhli vytvorenie bankovej únie.⁴⁰ Za záväzné východiská bankovej únie je možné považovať nasledujúce body: vypracovanie návrhov na zachovanie jednoty a celistvosti jednotného trhu v oblasti finančných služieb, vytvorenie jednotného mechanizmu dohľadu nad bankami, ktorého súčasťou bude ECB, zavedenie možnosti rekapitalizovať banky priamo

³⁶ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1093/2010 z 24. novembra 2010, ktorým sa zriaďuje Európsky orgán dohľadu (Európsky orgán pre bankovníctvo) a ktorým sa mení a dopĺňa rozhodnutie č. 716/2009/ES a zrušuje rozhodnutie Komisie 2009/78/ES (Ú. v. EÚ L 331, 15. 12. 2010).

³⁷ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1094/2010 z 24. novembra 2010, ktorým sa zriaďuje Európsky orgán dohľadu (Európsky orgán pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov), a ktorým sa mení a dopĺňa rozhodnutie č. 716/2009/ES a zrušuje rozhodnutie Komisie 2009/79/ES (Ú. v. EÚ L 331, 15. 12. 2010).

³⁸ Pozri napr. Kapitulu II smernice Európskeho Parlamentu a Rady 2014/65/EÚ z 15. mája 2014 o trhoch s finančnými nástrojmi, ktorou sa mení smernica 2002/92/ES a smernica 2011/61/EÚ (Ú. v. EÚ L 173, 12. 6. 2014).

³⁹ SCHENKOVÁ, K., LASÁK, J. a kol. *Compliance v podnikovej praxi*. Praha : C. H. Beck, 2017, s. 334.

⁴⁰ DVOŘÁČEK, V., ČILLÍKOVÁ, J., PĚNZEŠ, P. Banková únia a jednotný mechanizmus dohľadu. In *Biatec*. 2012, č. 8, s. 8 – 10.

z Európskeho stabilizačného mechanizmu.⁴¹ Banková únia predstavuje tzv. integrovaný finančný rámec, ktorý je jedným zo štyroch opatrení na vytvorenie „skutočnej hospodárskej a menovej únie“.⁴² Banková únia spočíva na nasledovných pilieroch:

- jednotný mechanizmus dohľadu,
- jednotný mechanizmus riešenia krízových situácií,
- systém ochrany vkladov s európskym prvkom.⁴³

Vo vzťahu ku konaniu vo veciach dohľadu je nutné poznamenať, že § 12 až 34, ako aj § 38 zákona o dohľade nad FT budú aplikované primerane na postup Národnej banky Slovenska v prípadoch, keď poskytuje súčinnosť a pri príprave podkladov na konanie a rozhodovanie Európskej centrálnej banky v rámci jednotného mechanizmu dohľadu podľa osobitných predpisov, ako aj iného orgánu dohľadu v rámci Európskeho systému finančného dohľadu.⁴⁴

⁴¹ Tamže, s. 9.

⁴² PÉNZEŠ, P. Banková únia z pohľadu hostiteľského štátu. In ČIČKÁNOVÁ, D., ÍLLYOVÁ, Z., MIČÁTEK, V., RUŽIČKA, O. zost. *Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie. Bratislavské právnické fórum* [online]. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, 2013, s. 179 – 185 [cit. 2017- 12-12], s. 180. Dostupné na http://www.lawconference.sk/archiv/bpf_2013/sprava/files/zborniky/Session%20of%20Financial%20Law.pdf.

⁴³ BÓDIOVÁ, Ž. Komparácia konania pred ECB a NBS v rámci bankového dohľadu. In LENHART, M., ANDRAŠKO, J., HAMULÁK, J. zost. *Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie. Potenciál pre ďalšiu harmonizáciu vo finančnom práve v rámci EÚ. Bratislavské právnické fórum* [online]. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, 2016, s. 6 – 14 [cit. 2017- 12-12]. Dostupné na http://www.lawconference.sk/zborniky/CDBPF2016/BPF2016_02.pdf.

⁴⁴ Napr. nariadenie Rady (EÚ) č. 1024/2013 z 15. októbra 2013, ktorým sa Európska centrálna banka poveruje osobitnými úlohami, pokiaľ ide o politiky týkajúce sa prudenciálneho dohľadu nad úverovými inštitúciami (Ú. v. EÚ L 287, 29. 10. 2013), nariadenie Európskej centrálnej banky (EÚ) č. 468/2014 (ECB/2014/17) zo 16. apríla 2014 o rámci pre spoluprácu v rámci jednotného mechanizmu dohľadu medzi Európskou centrálnou bankou, príslušnými vnútroštátnymi orgánmi a určenými vnútroštátnymi orgánmi (nariadenie o rámci JMD) (Ú. v. EÚ L 141, 14. 5. 2014), rozhodnutie Európskej centrálnej banky ECB/2014/29 (2014/477/EÚ) z 2. júla 2014 o poskytovaní údajov z oblasti dohľadu, ktoré dohliadané subjekty vykazujú príslušným vnútroštátnym orgánom podľa vykonávacieho nariadenia Komisie (EÚ) č. 680/2014, Európskej centrálnej banke (Ú. v. EÚ L 214, 19. 7. 2014).

DRUHÁ KAPITOLA

KONŠTITUOVANIE INTEGROVANÉHO DOHLĎADU NAD FINANČNÝM TRHOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE – FRAGMENTY Z PRÁVNEJ ÚPRAVY

Vznik Slovenskej republiky so sebou priniesol množstvo legislatívnych výziev a potrebu regulácie celého radu činností fyzických a právnických osôb, medzi ktoré patrilo aj podnikanie na finančnom trhu. Vo vzťahu k vývoju v oblasti regulácie a dohľadu nad finančným trhom poukazujeme na dva dôležité aspekty. Jednak na inštitucionálne hľadisko, t. j. súbor orgánov, ktoré „zastrešovali“ najprv štátny dozor, neskôr dohľad. A zároveň na genézu zákonnej úpravy (presnejšie fragmenty z nej), ktorá regulovala aktivity príslušných orgánov pri rozhodovaní o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb.

2.1 Ministerstvo financií Slovenskej republiky

Na dosiahnutie žiaduceho správania u adresátov právnych noriem je nielen potrebné ich aktivity podmieňovať získaním povolenia, stanovovaním podmienok a obmedzení na uskutočňovanie, resp. určité činnosti výslovne zakazovať, ale zároveň aj dozorovať. Zákon Slovenskej Národnej rady č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení platnom a účinnom do 31. decembra 2001 vymedzoval pôsobnosť Ministerstva financií Slovenskej republiky ako ústredného orgánu štátnej správy Slovenskej republiky pre oblasť financií, colníctva a cien.

V období 90-tych rokov 20. storočia pôsobilo Ministerstvo financií Slovenskej republiky ako orgán dozorujúci a kontrolujúci subjekty v oblasti kapitálového trhu a poisťovníctva. V rozsahu definovanom zákonom plnilo aj funkciu štátneho dozoru nad subjektmi v oblasti bankovníctva.

Na základe zákona bolo Ministerstvo financií Slovenskej republiky oprávnené vydávať individuálne aj normatívne správne akty a uskutočňovať iné opatrenia, ako aj používať štátne donútenie.